

Savings and Investment

ฉบับที่ 11 ประจำเดือนกรกฎาคม 2557

ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสมดุลระหว่างเงินออมและความต้องการในการลงทุนของประเทศ และสามารถแสดงถึงสถานะของดุลบัญชีเดินสะพัดว่าเป็นอย่างไร

หากประเทศมีเงินออมไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุน สิ่งก็ตามมาก็คือ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดหรือการติดลบของช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน

รู้จัก..ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน

เหมือนขวัญ รอดเดช

เมื่อพูดถึงการออม หลายคนคงจะเข้าใจว่าเป็นเรื่องของรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายหรือเงินที่เก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น เช่นเดียวกับการลงทุน ที่หลายคนจะมองว่าเป็นเรื่องของแสวงหาผลกำไร แต่หากมองในระดับมหภาคแล้ว บทบาทของการออมและการลงทุนถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการเติบโตของประเทศมากกว่านั้น หากมองในด้านการระดมเงินทุนของประเทศแล้ว เงินออมก็เปรียบเสมือนเงินที่เหลือจากการใช้จ่าย ทั้งจากภาคครัวเรือน ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อนำไปใช้ในการผลิตในอนาคต ส่วนการลงทุนก็คือ เงินหรือทรัพยากรที่ต้องการใช้เพื่อผลิตในอนาคต ดังนั้น หากประเทศมีเงินเหลือใช้มากพอต่อความต้องการลงทุน ก็จะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ และไม่มีจำเป็นต้องจัดหาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเพิ่มเติม แต่หากประเทศมีการใช้จ่ายเกินตัว อันเป็นผลให้เงินออมมีน้อยกว่าความต้องการลงทุน ก็อาจจะมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างการออมและการลงทุน หรือเกิดปัญหาช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน (Savings-Investment Gap)

ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน เป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่นอกจากจะสามารถแสดงถึงความสมดุลระหว่างเงินออมและความต้องการลงทุนของประเทศแล้ว ยังสามารถบอกถึงสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศได้อีกด้วย เนื่องจากช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนสามารถบอกได้ถึงสถานะของดุลบัญชีเดินสะพัดว่าเป็นอย่างไร เนื่องจากโดยทั่วไปแล้ว ดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นตัวชี้วัดที่แสดงการไหลเข้าออกสุทธิของเงินตราต่างประเทศ เมื่อมีการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศก็เปรียบเสมือนการที่ต่างประเทศใช้ทรัพยากรของไทย ไม่ว่าจะเป็นแรงงาน ทุน ทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงการให้บริการและการท่องเที่ยว ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนถึงรายได้หรือเงินตราที่ไหลเข้ามาในประเทศที่มากขึ้น ในทางตรงกันข้าม การไหลออกของเงินตราต่างประเทศก็เปรียบเสมือนการที่คนไทยใช้จ่ายหรือใช้ทรัพยากรของต่างชาติมากขึ้น ดังนั้น หากประเทศมีเงินออมที่เพียงพอต่อการลงทุน นั้นหมายความว่าเราไม่จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรจากต่างประเทศมาเพิ่มเติม ซึ่งสะท้อนได้จากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัด ในทำนองเดียวกัน หากประเทศมีเงินออมไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุน สิ่งก็ตามมาก็คือ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดหรือการติดลบของช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนนั่นเอง ซึ่งการติดลบของช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนนี้ ยังคงเป็นที่น่าจับตามองอย่างมากในขณะนี้ ประเด็นสำคัญคือ การติดลบของช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนนั้น เป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ คำตอบก็คือขึ้นอยู่กับว่าการติดลบนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร สำหรับการติดลบของช่อง

เป็นที่น่ากังวลว่าช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนของไทยมีแนวโน้มที่จะติดลบ อันเป็นผลมาจากเศรษฐกิจที่ซบเซา ส่งผลกระทบต่อเงินในกระเป๋าของประชาชน

การลดปัญหาช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนมิได้เป็นเพียงเรื่องของการเร่งการส่งออกหรือชะลอการนำเข้าเท่านั้น หากแต่หัวใจหลักของการแก้ปัญหาอย่างแท้จริงก็คือ "การออม"

ขอขอบคุณ
นางลวัญญ์ ภูวรรณ
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายการออมและการลงทุน
สำหรับข้อเสนอแนะ

ว่างระหว่างการออมการลงทุนที่ตื้นนั้น คือการติดลบที่เกิดจากการค้นพบการลงทุนธุรกิจในประเทศที่นำลงทุน อันเป็นผลให้เม็ดเงินจากทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างไหลเข้ามาลงทุนในธุรกิจดังกล่าว และทำให้ระดับการลงทุนปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งการลงทุนดังกล่าวอาจจำเป็นต้องนำเข้าสินค้าทุนและเทคโนโลยีต่าง ๆ จากต่างประเทศมากขึ้นเช่นกัน การลงทุนที่ปรับตัวสูงขึ้นนี้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนติดลบได้ อย่างไรก็ตาม การติดลบดังกล่าวเป็นการติดลบที่สามารถสร้างผลตอบแทนได้ในอนาคตและทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวมากขึ้น แต่สำหรับการติดลบที่ไม่เป็นผลดีนั้น เป็นการติดลบที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว ทั้งจากภาครัฐเรือน ภาครัฐ และภาคเอกชน จนทำให้เงินออมของประเทศลดลงโดยมิได้นำเงินส่วนนั้นไปใช้ในการลงทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง

ในกรณีของประเทศไทย ในช่วงที่ผ่านมาช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนของไทยมีแนวโน้มที่จะเป็นบวกลดลงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2556 และเริ่มติดลบในเวลาต่อมา ซึ่งให้เห็นว่าเงินออมยังไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุน สาเหตุสำคัญก็เป็นผลมาจากเศรษฐกิจโลกที่ซบเซา ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ไหลเข้ามาในประเทศ ทั้งในด้านการส่งออก การลงทุน การท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นผลให้เงินในกระเป๋าของประชาชนลดลง และส่งผลให้การออมของประชาชนลดลงตามไปด้วย ซึ่งทำให้มีประชาชนบางกลุ่มมีโอกาสก่อหนี้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหนี้ภาครัฐเรือนสำหรับผู้มีรายได้น้อย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนติดลบเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน มิเช่นนั้นก็จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจและวิกฤตเศรษฐกิจตามมาได้ ประเด็นที่น่าสนใจคือ หากเราบอกว่าการติดลบของช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนเกิดจากการลงทุนที่เกินตัวของประเทศ คำถามคือ ประเทศไทยจะยังมีความน่าสนใจต่อการลงทุนอีกหรือไม่ แล้วแผนการลงทุนของภาครัฐที่ถูกยกเลิกไปจะมีส่วนทำให้ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนเป็นบวกมากขึ้นน้อยเพียงใด คงเป็นโจทย์ที่ต้องพิจารณากันต่อไปว่าสภาวะการลงทุนจะเป็นไปในทิศทางใด

แต่อย่างไรก็ตาม ในโลกของความเป็นจริงนั้น การลดระดับการลงทุนของประเทศลง คงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น หากเราไม่สามารถลดระดับการลงทุนของประเทศได้ ปัจจัยหลักที่แท้จริงอีกประการหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาคือช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนก็คือ "การออม" การลดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนมิใช่เป็นเพียงเรื่องของ การเร่งการส่งออกหรือลดการนำเข้าลงเพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่ที่พฤติกรรมในการออมของภาครัฐเรือน ภาครัฐ และภาคเอกชน ดังนั้น การส่งเสริมด้านการออมของประชาชนให้มีวินัยทางการเงินมากขึ้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในขณะนี้ ■

